

Aleksandr Logussov
Justiits- ja Digiministeerium

Teie: 22.09.2026 nr 8-1/6782-1

Meie: 16.10.2026 nr 1-7/2026/26-116-2

Kiri edastatud digitaalselt aadressil: info@justdigi.ee

Maksejõuetuse teenistuse arvamus täitemenetluse peatamise regulatsiooni muutmise väljatöötamiskavatsusele

Lugupeetud härra Logussov

Täname Teid võimaluse eest avaldada arvamust täitemenetluse seadustiku täitemenetluse peatamise regulatsiooni muutmise VTK kohta. Maksejõuetuse teenistus (MJT) toetab kavatsust muuta peatamise kord selgemaks ja proportsionaalsemaks. Allpool esitame oma tähelepanekud ning mõned ettepanekud, mille eesmärk on tagada, et uus regulatsioon **säilitaks võlgnike ja võlausaldajate õiguste tasakaalu** ning ei muutuks ootamatult vahendiks, millega nõuete rahuldamist vältida.

Lähtume seejuures samadest põhimõtetest, mida oleme ministeeriumile varem esitanud:

- 1) võlausaldajaid ja võlgnikke tuleb kaitsta **võrdselt ja proportsionaalselt**;
- 2) **ausale** ettevõtjale ja füüsilisele isikule tuleb vajaduse korral **võimaldada teine võimalus**; ning
- 3) eristada tuleb **ausat ebaõnnestumist tahtlikust vara peitmisest**.

Üldine seisukoht

MJT toetab VTK-s kavandatud osalise peatamise võimalust, sissetuleku ja kontode arestimise tagajärgede täpsustamist, konkureerivate arestimisaktide järjekorra selgeks reguleerimist ning sundtäitmise aegumise sätestamist. Kehtiva korra ebaselgus on praktikas tuntav ka maksejõuetusmenetlustes ning selge raamistik teenib nii võlgnike kui võlausaldajate huve.

Peamine tähelepanek puudutab VTK punkti 3.2.4, st täitemenetluse peatamist füüsilise isiku maksejõuetusavalduse (MJA) menetlemisel. Seal on kavandatud peatamise mõju sissetulekule ja kontodele absoluutne ning vaikimisi on võlgnik oma sissetulekuga vaba tegutsema. Eeldus, et võlgnik on menetluse ajal motiveeritud oma vara heas usus kasutama, kehtib enamiku tavatarbijate puhul. Meie järelevalvepraktikas kohtame aga ka väiksemat, kuid rahaliselt kaalukat gruppi, kelle puhul see eeldus ei pruugi kehtida. Ettepanekuks on täiendada regulatsiooni riskipõhise elemendiga, mitte muuta põhimõtet.

Osaline peatamine, sissetulek ja konkureerivad menetlused (p 3.2.1–3.2.3)

Osaline peatamine. Toetame võimalust peatada täitemenetlus vajaduse korral vaid osaliselt, sest see väldib olukordi, kus üksiku täitetoimingu vaidlustamine peatab kogu menetluse. Oleme siiski nõus, et sama paindlikkus ei tohiks muutuda viivitusvahendiks. Soovitame, et peatamise otsuses tuleks selgelt piiritleda peatatav osa ja peatamise põhjus ning et kohtul ja kohtutäituril oleks võimalik siduda peatamine tingimustega (näiteks võlgniku vara käsutamise piirangud). Kohtute ja kohtutäiturite töökoormus kasvab algul tõenäoliselt veidi, kuid selgus peaks pikemas perspektiivis vaidluste arvu vähendama.

Sissetulek ja kontod. Toetame selget reeglit, et peatamise ajal ei kehti sama menetluse arestimisaktiga seatud käsutuspiirangud ning kolmandal isikul ei ole kohustust kinni pidada ega raha kanda. Võlgniku elatusaseme ja õigusselguse seisukohalt on see mõistlik. Palume siiski, et peatamise mõju sissetulekule ja kontodele järgiks peatamise ulatust: osalise peatamise korral peaks piirangud kehtetuks muutuma vaid selles osas ja nii kauaks, kuni peatamise alus seda põhjendab.

Konkureerivad menetlused. Toetame põhimõtet, et esimese arestimisakti peatamisel asub kolmas isik täitma järgmist akti järjekorras. Oluline on, et pärast peatamise lõppu taastuks algne järjekord täielikult ja ilma kadudeta, et võlausaldaja, kelle täitemenetlus peatati, ei kaotaks peatamise tõttu oma kohta teiste võlausaldajate suhtes.

Peatamine füüsilise isiku maksejõuetusavalduse menetlemisel (p 3.2.4)

MJT nõustub VTK-ga, et kehtiv regulatsioon ei anna selget vastust, kuidas suhestuvad omavahel MJA menetluses kohtu määratud käsutuspiirangud ning varem täitemenetluses seatud arestid ning et sellest tekkinud ebaselgus (näiteks Tartu Ringkonnakohtu 22.05.2025 määrus asjas 2-23-14572) ei teeni ei võlgnikku ega võlausaldajaid. Toetame põhimõtet, et menetlustest tulenevad piirangud ei tohiks kattuda ja et peatatud menetluste arestid ning nende järjekord säiliks, kui MJA ei osutu edukaks (VTK joonise variant 7B). Sellega kaitstakse võlausaldajaid, kelle huvid muidu kahjustuks menetluse ajal.

Samas juhime tähelepanu kolmele kohale, kus soovime regulatsiooni täpsustada.

Käsutuskeelu hindamine riskipõhiselt. Kavandatud mudelis on võlgnik vaikimisi vaba oma sissetulekuid ja kontosid kasutama, kui kohus ei määra PankrS § 20 lg 1 järgset käsutuskeeldu. VTK eeldab, et võlgnik suunab osa vahenditest menetluskulude katteks ja võlausaldajate rahuldamiseks. See eeldus sõltub sellest, kui tõenäoliselt ja millises ulatuses võlgnik oma kohustustest vabaneb: mida laiemalt kohustused menetluse lõpuks kustuvad, seda vähem on võlgnikul pärast MJA esitamist põhjust sissetulekut võlausaldajate jaoks säilitada. Meie 2025. aasta riiklik järelevalve näitas, et 192 varatu maksejõuetu äriühingu juhid jätsid maha 73,9 miljonit eurot võlgu ning enamikul neist (81%) jäi pankrotiavaldus õigeaegselt esitamata. 45% juhtudest tuvastati ka vara väljaviimist või raha ärivälist kasutamist. Raamatupidamine polnud korraldatud. Alates 2023. aastast kuni 2026.a keskpaigani oleme läbi vaadanud 655 varatut maksejõuetut äriühingut, mille juhtide ja lähikondsete käitumisega on võlausaldajatele tekitatud teadaolevalt kahju kokku 225,3 miljonit eurot. Seega on kohtu jaoks oluline, et käsutuskeelu vajadust hinnataks teadlikult, mitte eeldataks kohe vaikimisi, et see ei ole vajalik. Soovitame, et seaduses või seletuskirjas toodaks välja riskinäitajad, mille korral kohus peab käsutuskeelu vajadust eraldi hindama, näiteks:

- a) võlgnik on või oli hiljuti juhatuse liige või omanik äriühingus, millel on maksuvõlg või suured muud võlad,
- b) võlgnik on või oli hiljuti juhatuse liige või omanik äriühingus, mis on majandustegevuse lõpetanud ("hüljatud" nn likvideerimisteenuse osutajale);
- c) võlgnik on või oli hiljuti juhatuse liige või omanik äriühingus, mille raamatupidamine ja majandusaasta aruandlus on puudu või järelevalve tulemusena jätkuvalt korrastamata;
- d) võlgnik on või oli hiljuti juhatuse liige või omanik äriühingus võlgnikul on mitu

- täitemenetlust ja täitemenetlustes on arestitud sissetulek või kontod;
- e) võlgnik on või oli hiljuti juhatuse liige või omanik äriühingus, millel on viiteid vara võõrandamisele (varjamisele) või muule võlausaldajate huve kahjustavale käitumisele.

MJT on valmis oma järelevalvepraktika põhjal riskinäitajate koostamisel kaasa aitama.

Avalikustamine ja kontrollitavus. Toetame kavandatud kohustust suunata sissetulekud ja sarnaste nõudeõigustega seotud summad võlgniku nimele Eestis avatud kontodele. Selle õige toimimise eelduseks on, et võlgnik avalikustab MJA-s täielikult oma sissetulekud, kontod ja kehtivad täitemenetlused ning et usaldusisikul on võimalik neid andmeid kontrollida. Soovitame kaaluda ka avalikustamiskohustust välisriigis avatud kontode kohta ning selgesti sätestatud tagajärgi selle rikkumisele.

Vahepealsete toimingute mõju. Kuna peatamise ajal on võlgnik vaba oma sissetulekut kasutama, peaks seletuskirjas olema selgitatud, et võlausaldajaid kahjustavad toimingud jäävad ka siis kohaldatavate tehingute tühistamise ja vastutuse reeglite alla. See hoiab ära arusaama, et vabadus sissetulekut kasutada tekitab õigusliku kaitse selle kuritarvitamisele.

Aegumine, võlgniku surm ja infosüsteemid (p 3.2.5, 3.2.6 ja rakendamine)

Sundtäitmise aegumine. Toetame selget sätet, et peatamise ajal nõude sundtäitmise aegumine peatub. Võlausaldaja ei peaks kandma riski, et nõude täitmine on peatatud ilma tema enda süüta. Palume vaadata üle, et sama loogika kehtiks ühtmoodi ka MJA menetluse ajal peatatud täitemenetluste puhul.

Võlgniku surm. Toetame täitemenetluse peatamist pärimismenetluse ja pärandvara inventuuri lõpuni. Selles osas MJT-l täiendavaid märkusi ei ole.

Infosüsteemid ja rakendamine. Kui VTK elluviimine toob kaasa muudatusi täitmisregistris või sellega seotud andmevahetuses, palume arvestada ka maksejõuetusmenetluste menetlejate (järelevalvet teostav MJT, kohtud, usaldusisikud, pankrotihaldurid, RAB, MTA, Eesti Töötukassa) juurdepääsu vajadust teabele peatamiste ja arestide kohta. See on eelduseks nii meie pakutud riskipõhisele hindamisele kui ka selle kontrollimisele, et MJA-s esitatud andmed on täielikud.

Seos laiema aruteluga ja kokkuvõte

Mõistame, et Teie praegune VTK on tehnilis-menetluslik ega puuduta füüsilisest isikust võlgnike kohustustest vabastamise ulatust. Samas mõjutab peatamise regulatsioon otseselt seda, kuidas ligikaudu 1000 aastast esitatavat füüsilise isiku maksejõuetusavaldust praktikas (hiljem) menetletakse ja kuidas võlgnikud käituvad.

Menetluste maht ei ole selle juures Eestis ajas väike ega kahanev. e-Äriregistri andmetel kuulutati juriidilistele isikutele 2025. aastal välja 154 pankrotti ja 30.09.2026 seisuga on neid selleks aastaks kokku 128, MJT kontrollis on lisaks juba 186 varatut ettevõtet ja nende lähikondsed (juhatuse liikmed), füüsiliste isikute menetluste arv aga kasvab, nagu ministerium on ise 18.06.2026 esitatud haldureid puudutavas VTK-s avalikkusele kinnitanud.

Võlgnikule eduka pankrotimenetluse tulemusena kustub FIMS § 50 lg 2 alusel Eestis enamik kohustusi, sh kõik avalik-õiguslikud nõuded. Sellist võlgadest kustutamist ei ole teistes riikides. Teised riigid kaitsevad oma hüve. MJT on sellel teemal esitanud eraldi ettepanekud ja peab vajalikuks laiemat avalikku arutelu. Palume, et VTK edasisel ettevalmistamisel ja kooskõlastamisel arvestataks ka teiste kavandatavate FIMS-i muudatustega, et regulatsioonid ei kujuneks omavahel vastuolulisteks. **MJT ei vaidlusta ausate võlgnike õigust teisele võimalusele. Meie huvi on, et see võimalus oleks proportsionaalne ning ei seaks ausalt tegutsevaid võlausaldajaid ega riigieelarvet ebavõrdsesse olukorda.**

Kokkuvõttes toetame VTK eesmärke ning ettepanekuid osalise peatamise, aegumise, konkureerivate arestimisaktide ja võlgniku surma osas. Punktis 3.2.4 palume lisada riskipõhine element käsutuskeelu hindamisel, täiendada avalikustamiskohustust ning selgitada vahepealsete toimingute õiguslikku staatust.

MJT on valmis osalema edasises töös, jagama oma järelevalvepraktikat ja kommenteerima hilisema eelnõu tekstiga seotud lahendusi.

Vabandame meie arvamuse mõningase viibimise pärast.

Lugupidamisega

Maksejõuetuse teenistuse nimel
(allkirjastatud digitaalselt)

Signe Viimsalu
juhataja